

11 / 2021

RAPPORT

2021

Arbeidslivsrelevans i fagskoleutdanningene

Hva måler vi med spørsmålene om arbeidsliv i
Studiebarometeret for fagskolestudenter?

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Arbeidslivsrelevans i fagskoleutdanningene
Forfatter(e)	Magnus Strand Hauge, Gerhard Yngve Amundsen
Dato	09.12.2021
Rapportnummer	11-2021
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

NOKUT skal gjennom ulike virkemidler bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning. Spørreundersøkelsene våre er en del av vår strategiske satsing på å dokumentere kvalitetstilstanden i sektoren. I april/mai 2018 ble Studiebarometeret for fagskolestudenter gjennomført på alle fagskolene for første gang.

I undersøkelsene spør vi om studentenes oppfatninger om kvalitet i utdanningstilbud ved norske utdanningsinstitusjoner. Formålet med undersøkelsene er å gi fagskoler, studenter, studiesøkere, myndigheter og andre aktører nyttig informasjon om studiekvalitet. Data fra undersøkelsene publiseres på www.studiebarometeret.no.

I denne rapporten presenteres resultatene fra en oppfølgingsundersøkelse om arbeidslivsrelevans i fagskoleutdanningene. Dette var et dypdykk vi valgte å gjennomføre etter at flere aktører i sektoren reagerte på relativt middelmådige tilbakemeldinger fra studenter om den kontakten de opplevde å ha med arbeidslivet gjennom studiet. I denne rapporten forsøker vi å forklare disse funnene. I tillegg ser vi nærmere på om spørsmålene om arbeidsliv i Studiebarometeret kan brukes til å si noe om arbeidslivsrelevansen i studiene.

Innhold

1 Innledning	8
2 Studiebarometeret (2019) og oppfølgingsundersøkelsen (2020).....	9
2.1 Hvordan måles arbeidslivsrelevans i Studiebarometeret (2019)?.....	9
2.2 Oppfølgende spørreundersøkelse til fagskolestudenter og -kandidater (2020)	11
2.3 Er studentene i oppfølgingsundersøkelsen representative for alle fagskolestudentene?.....	12
3 Hva er det som gjør at studentene opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?	13
3.1 Faktorer som kan påvirke studentenes opplevelse av kontakten med arbeidslivet.....	13
3.2 Studentenes oppfatning av hvilken betydning kontakt med arbeidslivet gjennom studiene har for utdanningskvaliteten	17
4 Kan studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?	18
4.1 Regresjonsanalyse av arbeidslivsrelevans – målt blant kandidater i oppfølgingsundersøkelsen 2020	19
4.2 Regresjonsanalyse – resultater	20
4.3 Regresjonsanalyser – enkeltspørsmål.....	21
5 Oppsummering og veien videre	22
5.1 Konklusjon og anbefalinger.....	24
6 Vedlegg	25
6.1 Spørreskjema	25
6.2 Kontrollvariabler	29

Sammendrag

Hvert år undersøker NOKUT studentens oppfatninger om studiet de går på, gjennom spørreundersøkelsen Studiebarometeret for fagskolestudenter. Undersøkelsen ble sendt ut første gang i 2018 og gjennomføres i april og mai. Den inneholder om lag 100 spørsmål og påstander som i hovedsak dreier seg om hvordan studentene opplever ulike forhold som kan knyttes til studiekvaliteten på utdanningstilbudet de går på. I undersøkelsen i 2019 handlet fem av spørsmålene om studiets kobling til arbeidslivet. De tre første dreide seg om studentenes oppfatninger av studiets arbeidslivsrelevans og informasjon om dette, mens de to siste handlet om ulike former for opplevd kontakt med arbeidslivet.

Resultatene fra spørsmålene om kontakt med arbeidslivet, fikk mye oppmerksomhet da resultatene ble presentert i september 2019. Studentene var i mindre grad enige i disse påstandene enn nesten alle andre påstander i undersøkelsen. Både myndighetene og fagskoleorganisasjonene mente resultatene burde føre til tiltak for å styrke studentenes kontakt med arbeidslivet gjennom studiene.

Fagskolestudienes kobling til arbeidslivet handler om mer enn studentenes oppfatning av kontakten med arbeidslivet. Et viktig mål med fagskolestudiene er at de skal være relevante for arbeidslivet. Det er imidlertid vanskelig å måle studienes arbeidslivsrelevans, og det er enda vanskeligere å måle relevans ved å spørre studentene om dette før de er ferdige med studiet sitt. Likevel er det et ønske fra NOKUTs side at studentenes svar kan gi en indikasjon på hvor relevante fagskolestudiene er. Vi vet imidlertid lite om studentenes svar på de fem spørsmålene, faktisk kan si noe om relevans. Det kan også være slik at noen av spørsmålene kan si noe om relevans, mens andre ikke kan det, eller at spørsmålene samlet sett dekker relevansbegrepet bedre enn hver for seg.

I sum ønsket vi derfor å undersøke følgende to problemstillinger nærmere:

1. Hva er det som gjør at studentene opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?
2. Kan studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

For å kunne svare på disse problemstillingene gjennomførte vi en oppfølgende spørreundersøkelse hvor vi gikk mer i dybden på temaet «studiets kobling til arbeidslivet». Denne ble sendt ut i januar 2020 til et utvalg av studenter og uteksaminerte kandidater.

Problemstilling 1: Hva er det som gjør at studentene opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?

I Studiebarometeret 2019 ble det stilt to spørsmål om studentenes kontakt med arbeidslivet:

- «Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet.»
- «Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.»

Disse ble gjentatt i oppfølgingsundersøkelsen. I denne stilte vi også flere spørsmål som kan belyse hvorfor studentene svarer som de gjør på disse to spørsmålene. Dette er spørsmål om omfanget av kontakt med arbeidslivet, hva slags type kontakt de har hatt, om de var i

relevant jobb ved siden av studiene og om de inkluderte kontakt med egen arbeidsgiver i vurderingen da de svarte på spørsmålene.

Resultatene viser at det er omfang av kontakt med arbeidslivet som betyr mest for hvordan studentene svarer på de to kontaktspørsmålene. Samtidig ser vi at effekten av omfang flater ut når det når et visst punkt. Det ser ut som om man oppnår mye ved månedlig kontakt. Dette tyder på at det ikke nødvendigvis er omfattende tiltak som må til dersom man ønsker at studentene skal svare mer positivt på kontaktspørsmålene.

Andre forklaringsvariabler som faglig utdanningskategori og det å være i relevant arbeid ved siden av studiene, ser ikke ut til å påvirke studentenes svar direkte. Samtidig finnes det en indirekte effekt. Når for eksempel helse- og velferdsstudentene svarer mer positivt på spørsmålene om kontakt med arbeidslivet, er det ikke fordi det er noe spesielt med kulturen i de fagene, eller at disse studentene generelt sett er mer positive enn andre studenter. Forskjellen man finner kan forklares av at disse studentene opplever at det er mer kontakt med arbeidslivet gjennom studiene enn studenter i andre fag.

Problemstilling 2: Kan studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

I Studiebarometeret 2019 ble studentene stilt følgende fem spørsmål om studiets kobling til arbeidslivet:

1. Jeg får kompetanse som er viktig i arbeidslivet
2. Jeg får kompetanse som gjør at jeg kan gå rett ut i arbeidslivet uten ytterligere utdanning
3. Jeg får god informasjon om hvordan min kompetanse kan brukes i arbeidslivet
4. Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet
5. Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.

Disse fem spørsmålene utgjør samlet sett indeksen «arbeidslivstilknytning». Vi ønsker imidlertid at denne indeksen i størst mulig grad også kan si noe om studienes arbeidslivsrelevans. For å undersøke dette har vi stilt noen ekstra spørsmål til studenter som var ferdige med utdanningen da de besvarte oppfølgingsundersøkelsen i 2020. Disse fikk seks spørsmål som dekker ulike deler av arbeidslivsrelevans:

1. Gjennom utdanningen fikk jeg kompetanse som er viktig i arbeidslivet
2. I arbeidslivet er det stor etterspørsel etter den kompetansen jeg fikk fra fagskoleutdanningen
3. Utdanningen jeg tok har bidratt til at jeg har fått nye muligheter i arbeidslivet / bedriften min
4. Utdanningen jeg tok har vært karrierefremmende for meg
5. Jeg fikk høyere lønn da jeg gikk tilbake til jobb etter fullført utdanning
6. Jeg opplevde at innholdet i utdanningen var faglig oppdatert

For å få et samlet mål på arbeidslivsrelevansen etter endt utdanning samlet vi disse spørsmålene i en indeks kalt «arbeidslivsrelevans».¹

Gjennom regresjonsanalyser har vi funnet at det er en betydelig sammenheng mellom hvordan studentene svarte på arbeidslivstilknytningsindeksen i 2019 og hvordan de samme

¹ Spørsmål 4 ble utelatt fra indeksen etter at det i noen analyser kom fram at vi i dette spørsmålet i praksis målte det samme som i spørsmål 3.

studentene svarte på arbeidslivsrelevansspørsmålene da de var kandidater og i relevant jobb året etterpå. Analysen viser at selv om vi ikke direkte kan måle en utdannings relevans ved hjelp av svar fra studenter før de er ferdige med utdanningen sin, så kan vi for fagskolestudentenes del benytte arbeidslivstilknytningsindeksen i Studiebarometeret som et indirekte mål på utdanningenes relevans.

1 Innledning

Fagskolens virksomhet og egenart er begrunnet i en særlig tett kobling til arbeidslivet. Det er framhevet i fagskoleloven² at utdanningstilbud i fagskolesektoren *skal* være arbeidslivsrelevante. I NOKUTs fagskoletilsynsforskrift er det videre utformet et krav til fagskoleutdanning som utdyper dette: «Fagskolen skal samarbeide med aktører i arbeidslivet for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for ett eller flere yrkesfelt.»³ I NOKUTs policydokument “Kvalitetsområder for høyere yrkesfaglig utdanning”⁴ er “samspill med arbeidslivet” ett av syv kvalitetsområder. I dokumentet blir det trukket fram at det er viktig for studentens læring at samspillet og kontakten med arbeidslivet er godt. Blant annet framheves det at slik kontakt kan gi studenten et bevisst forhold til hvordan eget læringsutbytte kan benyttes i arbeidslivet. Samlet sett uttrykkes det klare forventninger og krav om at utdanningstilbudene skal være godt tilknyttet og relevante for arbeidslivet, og at dette styrker studentens læring.

Hvert år gjennomfører NOKUT spørreundersøkelsen Studiebarometeret for fagskolestudenter. Undersøkelsen ble sendt ut første gang i 2018 og gjennomføres i april og mai. Den inneholder om lag 100 spørsmål og påstander⁵ som i hovedsak dreier seg om hvordan studentene opplever ulike forhold som kan knyttes til studiekvaliteten på utdanningstilbudet de går på.

I undersøkelsen i 2019 handlet fem av spørsmålene om studiets kobling til arbeidslivet. Av disse fikk resultatene for to spørsmål om studentenes opplevelse av kontakten med arbeidslivet, mye oppmerksomhet da de ble presentert i september 2019. Studentene var i mindre grad enige i påstandene stilt i disse to spørsmålene enn nesten alle andre påstander i undersøkelsen. Både myndighetene og fagskoleorganisasjoner som Nasjonalt fagskoleråd og Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF), mente at resultatene tydet på at man burde sette i gang tiltak for å bedre studentenes kontakt med arbeidslivet.

Fagskolestudiene kobling til arbeidslivet handler imidlertid om mye mer enn studentenes opplevelse av dette. Det viktigste formålet med studiene er at de skal være relevante for arbeidslivet. Det er imidlertid vanskelig å måle relevans, og det er enda vanskeligere å måle relevans ved å spørre studentene om dette før de er ferdige med studiet sitt. Likevel er det et ønske fra NOKUTs side at studentenes svar kan gi en indikasjon på hvor relevante fagskolestudiene er for arbeidslivet. I 2019 kunne vi imidlertid ikke si noe om utdannings-tilbudenes arbeidslivsrelevans basert på studentenes svar på de fem spørsmålene. Først i etterkant, når flere studenter er ferdige og tilbake i arbeidslivet igjen, er det mulig å undersøke dette nærmere.

Med utgangspunkt i disse diskusjonene har vi identifisert to problemstillinger som vi ønsker å finne svar på i denne analysen.

1. Hva er det som gjør at studentene opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?

² Fagskoleloven § 4 sier følgende: «Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og ligger på nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanning gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.» <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28>

³ Fagskoletilsynsforskriften §2-1. <https://lovdata.no/forskrift/2020-04-23-853/§2-1>

⁴ Kvalitetsområder for høyere yrkesfaglig utdanning. https://www.nokut.no/siteassets/fagskole/kvalitetsomrader_for_hoyere_yrkesfaglig_utdanning_november_2018.pdf

⁵ I denne rapporten brukes termen «spørsmål» om både spørsmål og påstander.

2. Kan studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

For å kunne svare på disse problemstillingene gjennomførte vi en oppfølgende spørreundersøkelse til fagskolestudentene hvor vi kunne gå i dybden på dette temaet. Denne ble sendt ut i januar 2020 til et utvalg av studenter og uteksaminerte kandidater. I neste del vil vi beskrive nærmere bakgrunnen for valg av spørsmål om arbeidslivet i Studiebarometeret. I tillegg vil vi presentere oppfølgingsundersøkelsen og kort si noe om andre undersøkelser som kan bidra til å belyse problemstillingene. I de påfølgende delene vil vi gå nærmere inn i resultatene og analysene som er gjort i etterkant av undersøkelsen, og forsøke å svare på de to problemstillingene. Problemstillingene vil bli behandlet hver for seg i hver sin del.

Denne analysen er basert på datamateriale som er innsamlet i sin helhet før koronapandemien og nedstengningen av fagskolene.

2 Studiebarometeret (2019) og oppfølgingsundersøkelsen (2020)

2.1 Hvordan måles arbeidslivsrelevans i Studiebarometeret (2019)?

I denne delen går vi nærmere inn på bakgrunnen for valg av spørsmål om studiets kobling til arbeidslivet i Studiebarometeret. I utgangspunktet har vi hatt et ønske om å inkludere spørsmål som kan si noe om et utdanningstilbuds arbeidslivsrelevans. Det er imidlertid noen åpenbare utfordringer ved å måle dette gjennom spørreundersøkelser til studenter. En vanlig innvending er at studenter ikke kan vite så mye utdanningenes arbeidslivsrelevans før det er ferdige med studiene og tilbake i arbeid. I fagskolesektoren er det imidlertid mange studenter som er i relevant arbeid parallelt med studiene eller som har erfaring fra relevant arbeid før de startet på utdanningen. Kun 22 % opplyser at de ikke har noe relevant arbeidserfaring. Slik sett er denne problemstillingen mindre treffende i fagskolesektoren enn i universitets- og høyskolesektoren. Likevel kan man ikke forutsette at studenter har kompetanse til å vurdere relevansen av utdanningen før de har gjennomført den.

I Studiebarometeret 2019 ble det gjort noen endringer i spørsmålene om studiets kobling til arbeidslivet sammenliknet med undersøkelsen i 2018. Både inngangsspørsmålet og svaralternativene ble endret, og antall spørsmål ble økt fra tre til fem. I tabell 1 vises det en skjematisk oversikt over spørsmålene slik de ble stilt i 2018 og 2019.

I begge undersøkelsene handlet de to første spørsmålene om studentenes oppfatning av studiets relevans for arbeidslivet. Dette er en type spørsmål som vi er klar over at studentene kan ha begrensede forutsetning for å svare på. Vi har likevel valgt å ta med disse spørsmålene fordi vi tror mange fagskolestudenter har noe innsikt i hva som er arbeidslivsrelevant i de sektorene de tilhører. I 2019 la vi derfor inn et nytt spørsmål om hvor godt studentene informeres om hvordan kompetansen de får etter endt utdanning, kan brukes i arbeidslivet. I de to siste spørsmålene i 2019 blir studentene spurt om kontakten de har med arbeidslivet gjennom studiet. De to spørsmålene i 2019 erstattet ett spørsmål i 2018. Bakgrunnen for denne endringen var at spørsmålet i 2018 krevde at studentene kjente til samarbeid som fagskolen hadde med arbeidslivet, og at de kunne

vurdere hvor godt dette samarbeidet var. Vi vurderte at det var urealistisk å forvente at de fleste studentene har satt seg godt inn i slike samarbeid. Spørsmålet var også lite konkret, og vi fikk lite informasjon om hva slags samarbeid det var snakk om. I 2019 ble spørsmålene gjort mer konkrete, og studentene ble i stedet spurt om den kontakten de hadde hatt med arbeidslivet. Tanken var at disse fem spørsmålene, samlet sett, indirekte skulle gi uttrykk for studentens syn på «studiets relevans for arbeidsmarkedet». I presentasjonen av resultatene var vi derfor forsiktige med å bruke dette uttrykket og valgte heller å benevne det som «arbeidslivstilknytning» eller «studiets kobling til arbeidslivet».

Tabell 1: Skjematisk oversikt over arbeidslivsspørsmålene i Studiebarometeret 2018 og 2019

2018	2019
I hvilken grad mener du at studiet du går på:	Hvor enig er du i følgende påstander:
5-delt Likertskala - 1: "I liten grad" - 5: "I stor grad"	5-delt Likertskala - 1: "Ikke enig" - 5: "Helt enig"
Gir kompetanse som er viktig i arbeidslivet	Jeg får kompetanse som er viktig i arbeidslivet
Gir kompetanse som gjør at man kan gå rett ut i yrkeslivet uten ytterligere utdanning	Jeg får kompetanse som gjør at jeg kan gå rett ut i arbeidslivet uten ytterligere utdanning
	Jeg får god informasjon om hvordan min kompetanse kan brukes i arbeidslivet
Har godt samarbeid med arbeidslivet	Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet
	Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.

Resultatene fra arbeidslivsspørsmålene i Studiebarometeret 2019 ble presentert på et frokostseminar i slutten av september 2019. Et funn som både NOKUT og flere av deltakerne på seminaret merket seg, var at fagskolestudentene ga blandede tilbakemeldinger på de to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet. På en skala fra 1 til 5, hvor 5 betyr at studentene sier seg helt enig til påstanden, ble gjennomsnittet henholdsvis 3,1 og 3,2 på de to spørsmålene. Disse spørsmålene viste seg dermed å være de med lavest score i hele undersøkelsen. Nasjonal svarfordeling på alle fem spørsmålene om arbeidslivet finnes i figur 1.⁶

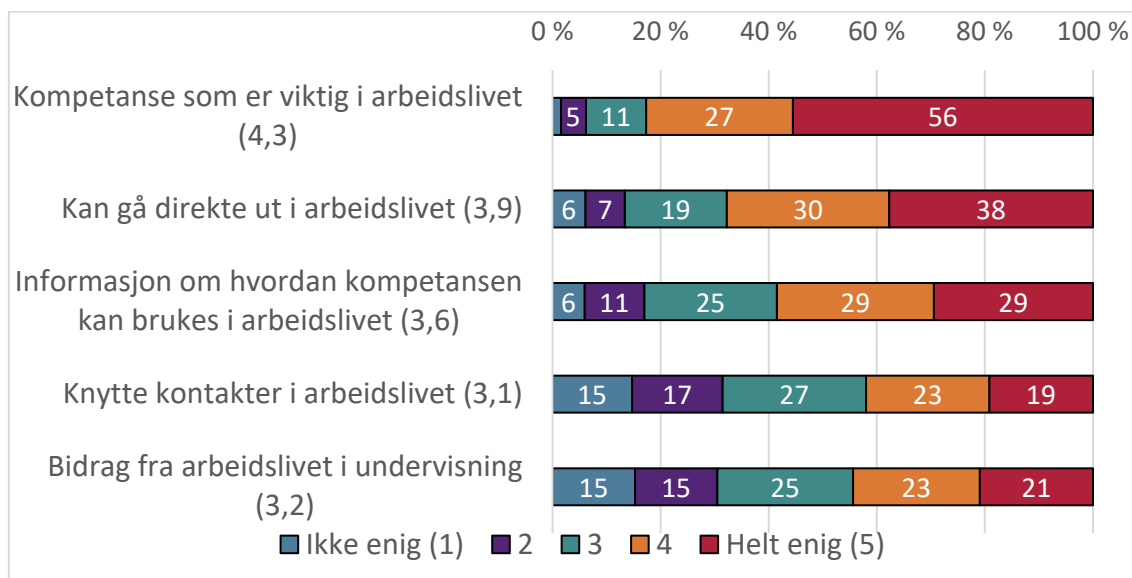
I påfølgende møter og arrangementer kom det opp en del mulige forklaringer på resultatene. Temaet ble blant annet bredt diskutert på en av parallellsesjonene på Fagskolekonferansen på Lillestrøm i november 2019. Der ble det blant annet stilt spørsmål ved hvor relevant det er med kontakt med arbeidslivet gjennom studiet for de av studentene som var i arbeid mens de tok fagskoleutdanning. Flere lurte også på hvorvidt studenter som var i arbeid ved siden av studiet, inkluderte kontakt med egen arbeidsgiver i svarene sine.

Både oppmerksomheten rundt resultatene på kontaktspørsmålene og hvorvidt arbeidslivsspørsmålene totalt sett kunne si noe om arbeidslivsrelevansen, var forhold som gjorde at dette temaet ble interessant for oss å undersøke nærmere. Vi forstod tidlig at spørsmålene i Studiebarometeret ikke ville gi oss svar på alt vi lurte på. For å utdype

⁶ Se også rapporten: Øygarden og Hauge, Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019: hovedtendenser, Studiebarometeret: Rapport 4-2019, NOKUT.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2019/fagskole/studiebarometeret-fagskoler_hovedtendenser_4-2019.pdf

problemstillingene gjennomførte vi derfor en oppfølgende spørreundersøkelse til et utvalg av fagskolestudenter.

Figur 1: Nasjonal svarfordeling på arbeidslivsspørsmålene i Studiebarometeret 2019

2.2 Oppfølgende spørreundersøkelse til fagskolestudenter og -kandidater (2020)

Utgangspunktet for valg av spørsmål i den oppfølgende undersøkelsen var de to problemstillingene nevnt i innledningen:

1. Hva er det som gjør at studentene tilsynelatende opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet sitt som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?
2. Gir studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet i Studiebarometeret en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

For å kunne belyse problemstillingene trengte vi å nå ulike grupper. En sentral forklaring på resultatene på kontaktspørsmålene var at studenter som arbeidet ved siden av studiene, ikke hadde et behov for kontakt med andre arbeidsgivere enn sin egen gjennom studiene. Dette betyr at vi i utvalget både måtte ha studenter som har/hadde relevant arbeid ved siden av studiene og studenter som ikke hadde dette. For å kunne si noe om studentenes svar på de fem spørsmålene samlet sett kan si noe om studiets arbeidslivsrelevans, ønsket vi også å inkludere studenter som var ferdige med utdanningen sin (kandidater). Disse har bedre forutsetninger for å si noe om utdanningens relevans. I kandidatundersøkelser har man også mulighet til å inkludere definisjoner av relevans som i mindre grad påvirkes av kandidatens subjektive opplevelse av relevansen. Man kan for eksempel spørre om man har gått opp i lønn, fått nye arbeidsoppgaver eller liknende. Denne typen spørsmål ble derfor inkludert i oppfølgingsundersøkelsen. Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at denne typen forhold skal veie tyngst i en vurdering av relevans. Vi inkluderte derfor også noen spørsmål som åpner for mer subjektive vurderinger, som for eksempel et spørsmål om de mener utdanningen de tok er viktig for arbeidslivet. Spørsmålene utgjør samlet sett den

forståelsen av arbeidslivsrelevans som vi legger til grunn i denne rapporten, med de begrensninger disse fører med seg.

Den oppfølgende spørreundersøkelsen ble sendt til både fagskolestudenter og uteksaminerte fagskolekandidater i januar 2020. 1 250 studenter og kandidater innenfor følgende faglige utdanningskategorier⁷ mottok oppfølgingsundersøkelsen: tekniske fag, helse- og velferdslag, samferdselsfag, økonomisk-administrative fag og kreative fag. Disse var trukket ut blant de omtrent 3 300 studentene som i Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019 hadde sagt seg villige til å svare på en oppfølgende undersøkelse. Av de 1 250 som fikk tilsendt den oppfølgende spørreundersøkelsen, svarte 412 på undersøkelsen, noe som utgjorde 33 % av utvalget.

Respondentene svarte først på noen bakgrunnsspørsmål. De fikk blant annet spørsmål om de var ferdige med fagskoleutdanningen, og om de var i arbeid da de svarte på undersøkelsen. Etter dette svarte de på de samme to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet som de gjorde i Studiebarometeret våren 2019. De fikk også spørsmål om hyppighet av, viktighet av og former for kontakt med arbeidslivet under studiene. I tillegg fikk de et spørsmål om de inkluderte egen arbeidsgiver i vurderingen da de svarte på kontaktspørsmålene. Til slutt fikk respondentene som var ferdige på utdanningen, altså kandidatene, spørsmål om bruk og nytte av kompetansen de fikk gjennom fagskoleutdanningen. Den oppfølgende undersøkelsens spørsmål finnes i vedlegg 6.1.

2.3 Er studentene i oppfølgingsundersøkelsen representative for alle fagskolestudentene?

Selv om oppfølgingsundersøkelsen har en del færre respondenter enn Studiebarometeret, har vi med litt over 400 respondenter uansett et godt grunnlag fordi det er en god spredning i faglig utdanningskategori⁸. Likevel er det verdt å undersøke hvor representative respondentene som svarte på oppfølgingsundersøkelsen er. Dette gjør vi ved å sammenlikne svarene med alle andre studenter som besvarte Studiebarometeret. Vi finner ingen betydelige avvik mellom de som svarte på den oppfølgende undersøkelsen og de som ikke svarte, eller ikke ble invitert til å svare på den.

Når det gjelder kandidatdelen av undersøkelsen, er den besvart av under 200 kandidater og vi har ikke noe direkte sammenlikningsgrunnlag for disse spørsmålene. Det vi kan gjøre for å undersøke representativiteten til disse er å se om forskjeller mellom grupper som vi finner i vår undersøkelse, samsvarer med forskjellene man finner i resultatene i de to siste nasjonale kandidatundersøkelsene for fagskolen. Disse ble gjennomført av henholdsvis HiOA og NTNU på kandidater uteksaminert i 2015⁹ og av NIFU på kandidater uteksaminert i 2019¹⁰. Vi tar her utgangspunkt i forskjeller mellom faglige utdanningskategorier, først og

⁷ <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/fagskole/felles-klassifiseringssystem-for-fagskoleutdanninger-fkf/>

⁸ For mer informasjon om forskjeller mellom fag, se s. 32–35 i hovedrapporten etter Studiebarometeret for fagskolestudenter 2018.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2018/fagskole/studiebarometeret_fagskoler_hovedtdensler_6-2018.pdf

⁹ Caspersen, Utvær, Bugge og Wendelborg, *Fagskolekandidatene – En undersøkelse blant fagskolestudenter uteksaminert i 2015*, Høgskolen i Oslo og Akershus og NTNU Samfunnsforskning, Rapport 2017.

https://samforsk.no/Publikasjoner/2017/Fagskoleutdanning_rapport_NTNU_SAMFUNNSFORSKNING.pdf

¹⁰ Asgeir Skålholt, Aleksander Å. Madsen og Siv-Elisabeth Skjelbred, *Fagskolenes karriereveier - Funn fra en undersøkelse av personer uteksaminert med fagskoleutdanning i 2017 og 2018*. NIFU rapport 2020:12.

<https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2655896>

fremst helse- og velferdsfag og tekniske fag som er de med klart flest kandidater. Dersom vi finner noenlunde samme forskjeller på sammenliknbare spørsmål i vår undersøkelse og i de nasjonale kandidatundersøkelsene, er det et tegn på at vår undersøkelse har en viss grad av representativitet innad i de faglige utdanningskategoriene.

Spørsmålene i vår undersøkelse er ikke identisk utformet med spørsmålene i kandidatundersøkelsene, men de dekker mange av de samme temaene. Tre av spørsmålene våre¹¹ er ganske like (i innhold) med de to kandidatundersøkelsene. For disse tre spørsmålene i vår undersøkelse, er det klare likheter i hvordan studenter i helse- og velferdsfag og tekniske fag svarer på lignende spørsmål i kandidatundersøkelsene.

I og med at vi ser likheter i resultatene mellom begge kandidatundersøkelsene og oppsummeringsundersøkelsen vår, antar vi at vår noe begrensende oppfølgingsundersøkelse til en viss grad kan sies å være representativ for i hvert fall helse- og velferdsfag og tekniske fag.

3 Hva er det som gjør at studentene opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?

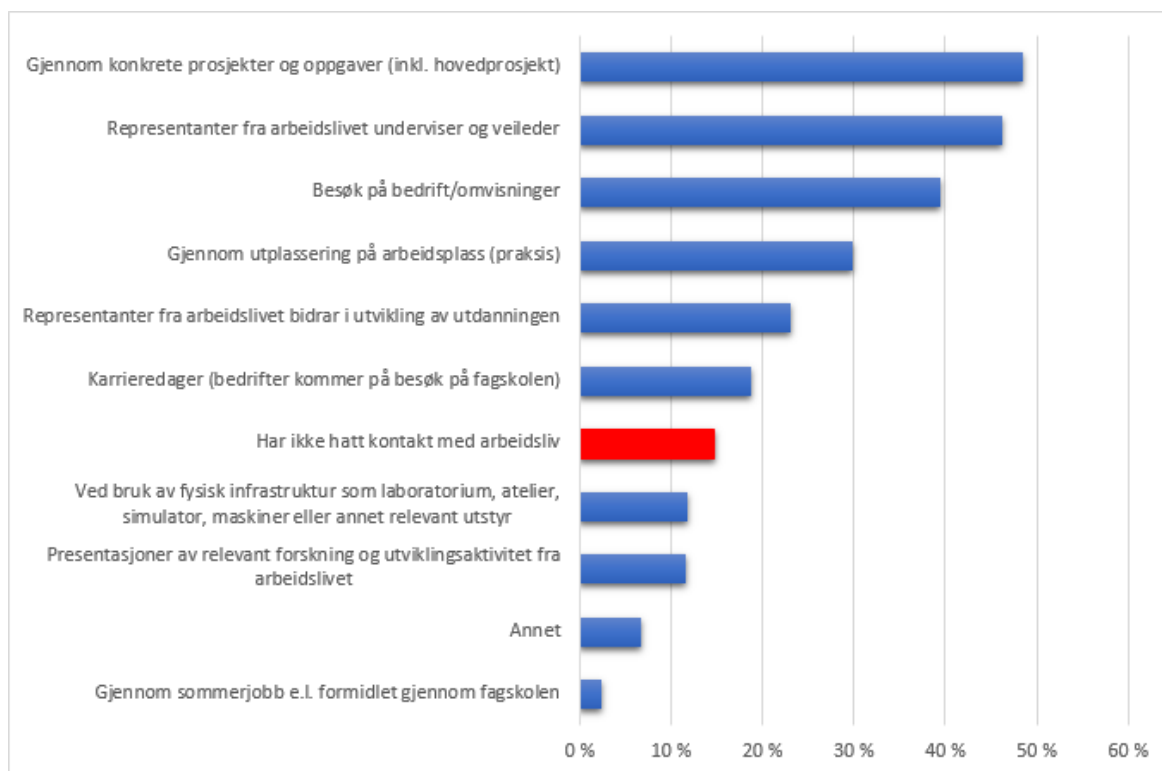
I den oppfølgende undersøkelsen stilte vi studentene de samme to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet som i Studiebarometeret 2019. Nasjonalt finner vi de samme snittverdiene på spørsmålene i oppfølgingsundersøkelsen, som i Studiebarometeret 2019. På individnivå ser vi noe variasjon mellom undersøkelsene, noe som er forventet fordi det er naturlig at studentenes oppfatning vil variere i løpet av studietiden. Totalt sett er det imidlertid relativt høy grad av stabilitet i svarene, og de som har svart på oppfølgingsundersøkelsen følger i stor grad svarmønsteret til alle studentene som svarte på Studiebarometeret 2019. Studentene som svarte på oppfølgingsundersøkelsen virker derfor å være representative for fagskolestudentene, og resultatene på kontaktpåstandene virker derfor å ha høy grad av reliabilitet.

3.1 Faktorer som kan påvirke studentenes opplevelse av kontakten med arbeidslivet

Hva er det som gjør at studentene svarer som de gjør på de to kontaktspørsmålene? I oppfølgingsundersøkelsen har vi stilt flere spørsmål for å belyse dette. Vi har spurt studentene om hvilke former for kontakt de har hatt med arbeidslivet, hvor ofte de har hatt kontakt, om de var i relevant jobb ved siden av studiene og om de inkluderte kontakt med egen arbeidsgiver i vurderingen da de svarte på spørsmålene. Disse spørsmålene ser vi på som mulige forklaringsvariabler på variasjonen i svar på de to kontaktspørsmålene. I tillegg vet vi fra Studiebarometeret at faglig utdanningskategori kan påvirke studentenes svar, noe

¹¹ «Utdanningen jeg tok har bidratt til at jeg har fått nye muligheter i arbeidslivet / bedriften min», «Utdanningen jeg tok har vært karrierefremmende for meg» og «Jeg opplevde at innholdet i utdanningen var faglig oppdatert»

som gjør at denne variabelen også bør inkluderes i analysene av oppfølgingsundersøkelsen¹².

Figur 2: Former for kontakt med arbeidslivet - sortert etter hvor stor andel av studentene som har krysset av for at de har hatt den formen for kontakt

De ulike formene for kontakt som studentene har kunnet krysse av for, finnes i figur 2. Vi ville også undersøke om dette kunne være en forklarende faktor. Figuren er sortert etter hvor mange som har svart at de har opplevd kontaktformen. Svaralternativet «Har ikke hatt kontakt med arbeidslivet» er markert i rødt. De vanligste kontaktformene er kontakt gjennom konkrete prosjekter og oppgaver, at representanter fra arbeidslivet bidrar i undervisning, og bedriftsbesøk. Omtrent 15 % svarer at de ikke har hatt kontakt med arbeidslivet i det hele tatt.

Når det gjelder spørsmålet om hyppighet av kontakt, har studentene kunnet velge mellom fem kategorier fra «en gang i året eller sjeldnere» til «daglig» (se tabell 2 for en oversikt over alle kategorier). De to siste forklaringsvariablene er dikotome, det vil si at de har to svarkategorier: enten har studentene relevant jobb ved siden av utdanningen eller inkluderer arbeidsgiver i sine svar, eller så har eller gjør de ikke det.

Dersom man sammenlikner studentenes svar på de to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet fordelt på de ulike svarkategoriene på forklaringsvariablene (tabell 2 og 3), kan man se at det store forskjeller. Spesielt ser man at økt hyppighet av kontakt fører til betydelig høyere gjennomsnittsverdier, som betyr at de som ofte opplever kontakt er klart mer enige i påstandene stilt i kontaktspørsmålene. I tillegg svarer studenter som er i

¹² Øygarden og Hauge, Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019: hovedtendenser, Studiebarometeret: Rapport 4-2019, NOKUT.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2019/fagskole/studiebarometeret-fagskoler_hovedtendenser_4-2019.pdf

relevant arbeid ved siden av studiene, mer positivt på kontaktpåstandene. Imidlertid ser vi at når de som er i relevant arbeid ved siden av studiene, fordeles på de som inkluderer egen arbeidsgiver i svarene sine (snitt på 3,6 og 3,7) og de som ikke gjør det (snitt på 2,8 og 2,9), at inkludering av arbeidsgiver er det som er avgjørende for hvordan studentene i relevant arbeid ved siden av studiet svarer på spørsmålene. Gjennomsnittet til de som ikke er i relevant arbeid ved siden av studiet og de som er i relevant jobb, men ikke inkluderer egen arbeidsgiver i svarene, er nesten helt like. Til slutt ser vi også at studenter i helse- og velferdsfag svarer mest positivt på spørsmålene, mens studenter i økonomisk-administrative fag er de mest negative.

Tabell 2: Gjennomsnitt på de to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet fordelt på studentenes svar på spørsmål om hyppighet av kontakt med arbeidslivet

Variabel	Hyppighet av kontakt					
	En gang i året eller sjeldnere		En gang i semesteret			
Svarkategori	Aldri	eller sjeldnere	Månedlig	Ukentlig	Daglig	
Knytte kontakter	1,7	2,4	3,2	3,5	4,4	4,1
Arb.liv. bidrar	1,6	2,5	3,2	4	4,4	4,1
N	67	61	72	46	35	38

Tabell 3: Gjennomsnitt på de to spørsmålene om kontakt med arbeidslivet fordelt på diverse variabler

Variabel	Jobb ved siden av studiet		Inkluderer egen arb. giver ¹		Faglig utdanningskategori				
	Ja	Nei	Ja	Nei	Helse	Teknisk	Kreativ	Samferdsel	Økadm
Knytte kontakter	3,2	2,7	3,6	2,8	3,6	2,7	3,3	3,2	2,3
Arb.liv. bidrar	3,4	2,8	3,7	2,9	3,8	2,8	3,4	2,9	2,6
N	239	121	96	117	116	135	29	47	34

¹ I denne gruppen er det kun studenter som har svart at de har en relevant jobb ved siden av studiet som er inkludert i tallene.

Det er imidlertid ikke gitt at alle disse forholdene direkte påvirker hvordan studentene svarer. For eksempel er nesten alle studenter i helse- og velferdsfag i relevant arbeid ved siden av utdanningen. Helsestudentene er også overrepresentert blant de som inkluderer egen arbeidsgiver når de svarer på kontaktspørsmålene. For å ta høyde for slike sammenhenger mellom de ulike forklaringsvariablene er vi nødt til å gjennomføre regresjonsanalyser med kontaktspørsmålene som avhengige variabler, og forklaringsvariablene fra spørreskjemaet og faglig utdanningskategori som uavhengige variabler.

I tabell 4 vises resultatene fra to lineære regresjonsanalyser¹³; en hvor spørsmålet «Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet» («Knytte kontakter») er avhengig variabel og en hvor påstanden «Representanter for arbeidslivet bidrar på en god

¹³ Det er ulike meninger hvorvidt en lineær regresjonsmodell kan benyttes på graderingsspørsmål eller -påstander fra spørreundersøkelser. Dette fordi sammenhengen mellom de ulike svarkategoriene på slike spørsmål nesten aldri vil kunne sies å være lineær. Statistisk teori sier at man i slike tilfeller bør benytte seg av logistiske regresjonsmodeller. Vi har derfor også gjort dette og finner de samme resultatene som vi gjør i de lineære modellene. Vi antar derfor at de lineære modellene gir en god indikasjon på sammenhengene mellom de uavhengige og den avhengige variabelen og viser resultatene for disse modellene fordi de er enklere å forklare.

måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.» («Arbeidslivet bidrar») er avhengig variabel. Det er kun statistisk signifikante effekter (her definert som p-verdi på 0,05 eller lavere) som vises med verdier i tabellen.

Tabell 4: Regresjonsanalyser med de to kontaktspørsmålene som avhengige variabler

	Knytte kontakter	Arbeidslivet bidrar
<u>Hyppighet av kontakt (ref.kat. = «Aldri»)</u>		
<i>En gang i året eller sjeldnere</i>	-	0,72 (0,00)
<i>En gang i semesteret</i>	1,08 (0,00)	1,26 (0,00)
<i>Månedlig</i>	1,34 (0,00)	1,89 (0,00)
<i>Ukentlig</i>	2,04 (0,00)	2,09 (0,00)
<i>Daglig</i>	1,86 (0,00)	1,90 (0,00)
Relevant arbeid ved siden av studiene	-	-
Inkl. egen arb.giver i vurdering av kontakt med arb.liv	-	-
Faglig utdanningskategori	-	-
<u>Former for kontakt med arbeidsliv</u>		
<i>Gjennom konkrete prosjekter og oppgaver</i>	0,39 (0,01)	-
<i>Repr. fra arbeidslivet underviser og veileder</i>	-	0,38 (0,01)
<i>Repr. fra arbeidslivet bidrar i utvikling av utdanningen</i>	-	0,36 (0,03)
<i>Karrieredager</i>	0,43 (0,01)	-

I tabellen kommer det fram at det er hyppigheten av kontakt og enkelte former for kontakt som direkte påvirker hvordan studentene svarer på de to spørsmålene om kontakt i Studiebarometeret. Hyppigheten er spesielt viktig. Resultatene viser at vi forventer at en student som opplever ukentlig kontakt med arbeidslivet gjennom studiet, vil svare to svarkategorier høyere på de to kontaktspørsmålene enn en student som aldri opplever kontakt med arbeidslivet gjennom studiet. Dette er ikke overraskende, men resultatene viser også at det er relativt store forskjeller mellom lite og mye kontakt. Kontakt en gang i semesteret har en markant positiv effekt på studentenes svar på kontaktpåstandene, og månedlig og ukentlig kontakt har en enda sterkere positiv effekt. Resultatene viser også at effekten ser ut til å nå et tak på ukentlig kontakt når det gjelder påstanden om «å knytte kontakter», og månedlig kontakt når det gjelder påstanden om «arbeidslivet bidrar i utdanningen». Når det gjelder sistnevnte påstand, tyder dermed resultatene på at det er lite å hente på å øke studentens kontakt med arbeidslivet utover månedlig kontakt dersom det er et mål å få mest mulig positive svar på akkurat dette spørsmålet.

I tillegg til hyppighet har former for kontakt noe å si. Når det gjelder påstanden «det legges til rette for å knytte kontakter med arbeidslivet gjennom utdanningen», svarer studentene som opplever kontakt gjennom konkrete prosjekter og oppgaver og studenter som møter arbeidslivet på karrieredager, mer positivt på påstanden enn andre studenter. Dette er ikke spesielt overraskende, da disse to kontakttypene i mange tilfeller vil ha slik nettverksbygging som et av flere formål. For påstanden om «arbeidslivet bidrar i utdanningen» er det kontakttypene «representanter fra arbeidslivet underviser og veileder» og «representanter fra arbeidslivet bidrar i utvikling av utdanningen» som er

kontakttypene som har en positiv effekt på studentenes svar. Dette er heller ikke overraskende, da disse to kontakttypene helt konkret handler om arbeidslivets bidrag i utdanningen.

Det som kanskje er noe mer overraskende er at faglig utdanningskategori, det å være i relevant arbeid ved siden av studiene eller å inkludere egen arbeidsgiver i vurderingen når man svarer på kontaktpåstandene, ikke ser ut til å påvirke studentenes svar. Modellene utelukker imidlertid ikke påvirkning fra disse variablene. Påvirkningen kan være indirekte, for eksempel ved at slike variabler påvirker hyppigheten av kontakt som igjen påvirker studentenes svar på påstandene. Vi har derfor sjekket dette ved å gjøre regresjonsanalyser¹⁴ hvor hyppighet av kontakt er avhengig variabel, og de andre variablene¹⁵ er uavhengige forklaringsvariabler. Resultatene (ikke vist her) tyder på at både det å inkludere egen arbeidsgiver i vurderingen av arbeidslivet når man svarer på påstandene, og faglig utdanningskategori påvirker hyppigheten av kontakt. Når det gjelder faglig utdanningskategori, opplever studenter i helse- og velferdsutdanningene oftest kontakt med arbeidslivet, mens studenter i tekniske fag og økonomisk-administrative fag opplever minst kontakt. Det er altså ikke det at man studerer tekniske fag i seg selv som gjør at tekniske fagskolestudenter svarer mer negativt på kontaktpåstandene enn andre studenter. Årsaken er at studenter i tekniske fag opplever mindre grad av kontakt med arbeidslivet. Dette gjelder også etter at det er kontrollert for hvorvidt man har relevant arbeid ved siden av studiene og om man inkluderer egen arbeidsgiver i vurderingen av arbeidsliv når man svarer på kontaktspørsmålene.

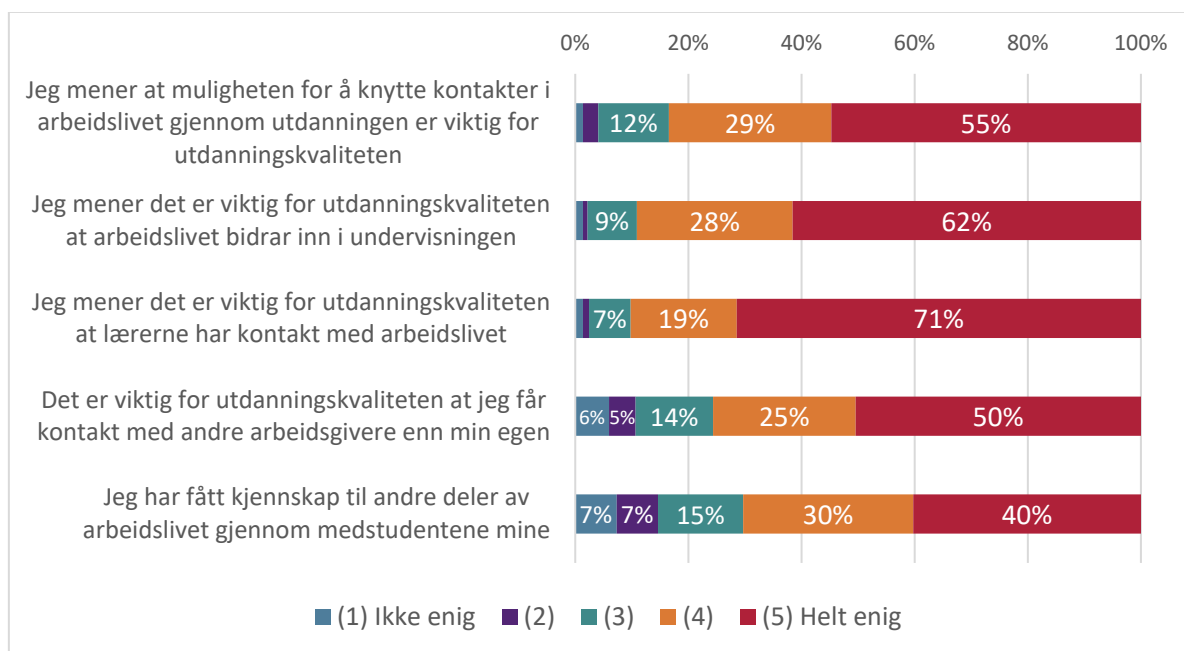
3.2 Studentenes oppfatning av hvilken betydning kontakt med arbeidslivet gjennom studiene har for utdanningskvaliteten

Et argument som kom opp i diskusjonene etter at resultatene ble sluppet i fjor høst, var at det kanskje ikke var viktig for studenter som hadde relevant arbeid ved siden av studiene, å ha kontakt med arbeidslivet *gjennom* studiene. Enkelte lurte på om det å være i relevant arbeid ved siden av var ansett som godt nok i seg selv for å sikre at studentene opplever at studiet de går på er godt forankret i arbeidslivet. I oppfølgingsundersøkelsen ba vi derfor studentene svare på en rekke påstander om viktigheten med kontakt med arbeidslivet (figur 3).

Over 80 % av de svarende var enig i (svarte alternativ 4 eller 5 på en skala fra 1 til 5) påstanden «Jeg mener at muligheten for å knytte kontakter i arbeidslivet gjennom utdanningen er viktig for utdanningskvaliteten». Blant studentene som hadde jobb ved siden av studiet, var det 70 % som var enige i påstanden «Det er viktig for utdanningskvaliteten at jeg får kontakt med andre arbeidsgivere enn min egen». Med dette til grunn mener vi det er vanskelig å hevde at kontakt med arbeidslivet gjennom studiene ikke oppfattes som relevant og viktig for utdanningskvaliteten for studenter som var i jobb ved siden av studiet.

¹⁴ Også her er det gjort både lineære og logistiske regresjonsanalyser. Resultatene fra alle modellene gir peker mot de samme sammenhengene mellom variablene.

¹⁵ Med de andre variablene menes «arbeid ved siden av studiet», «inkl. egen arbeidsgiver i vurdering av arbeidsliv», «faglig utdanningskategori» og «typer av kontakt med arbeidsliv». I modellene inkluderes alle disse som uavhengige variabler i alle modeller.

Figur 3: Svarfordeling på spørsmål om viktigheten av kontakt med arbeidslivet

Cirka 70 % av studentene som var i jobb ved siden av studiet, sa seg også enige i påstanden «Jeg har fått kjennskap til andre deler av arbeidslivet gjennom medstudentene mine».

Dette tyder på at det læringsmiljøet som oppstår mellom studentene er en viktig kilde til å skaffe seg kjennskap og kontakter i andre deler av arbeidslivet. Det er mulig dette til en viss grad kan erstatte annen form for kontakt med arbeidslivet, men vi vet ikke hvorvidt dette utnyttes og formaliseres av fagskolen eller om dette utelukkende er uformell kontakt. Det er imidlertid mulig at dersom denne type kontakt hadde blitt inkludert i spørsmålene om kontakt med arbeidslivet i Studiebarometeret, så hadde resultatene sett mer positive ut. Dersom kontakt med arbeidslivet er viktig for å oppnå læringsutbytte for utdanningen, kan man aktivt benytte og synliggjøre denne type kontakt for studentene i studiene.

4 Kan studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

Over nevnte vi at vi stilte fem spørsmål om studiets kobling til arbeidslivet. To spørsmål om arbeidslivsrelevans, ett om informasjon om arbeidslivsrelevans og to spørsmål om kontakt med arbeidslivet. Disse fem spørsmålene utgjør samlet sett en indeks for det vi kalte «arbeidslivstilknytning» i Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019. I oppfølgingsundersøkelsen i januar 2020 ba vi studentene som var ferdige med studiene sine (kandidatene), svare på seks spørsmål om deres opplevelse av utdanningens relevans og hva den har ført til av positive endringer for dem i arbeidslivet. Dersom de studentene som var mest positive til arbeidslivstilknytningen i Studiebarometeret 2019 også var de som svarte mest positivt på kandidatspørsmålene i oppfølgingsundersøkelsen et år senere, kan det tyde på at spørsmålene i Studiebarometeret faktisk kan gi en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er.

Når vi først undersøker hva som påvirker studienes arbeidslivsrelevans, vil vi også forsøke å se på andre forhold enn studentenes svar på arbeidslivsspørsmålene i Studiebarometeret. For å kunne gjøre dette må vi gjennomføre en regresjonsanalyse. I analysen vil vi derfor også bruke følgende kontrollvariabler: ulike former for kontakt, hyppighet av kontakt, faglig utdanningskategori og om studenten hadde relevant arbeid ved siden av studiene.

4.1 Regresjonsanalyse av arbeidslivsrelevans – målt blant kandidater i oppfølgingsundersøkelsen 2020

I regresjonsanalysen er vi interesserte i å undersøke om det er en sammenheng mellom studentenes svar på arbeidslivsspørsmålene i Studiebarometeret og opplevd arbeidslivsrelevans når de er tilbake i arbeidslivet etter endt utdanning.

Arbeidslivsrelevansen ble målt i oppfølgingsundersøkelsen. Der ba vi kandidatene som var i relevant jobb da de besvarte undersøkelsen, svare på påstandene i følgende seks spørsmål:

1. Gjennom utdanningen fikk jeg kompetanse som er viktig i arbeidslivet
2. I arbeidslivet er det stor etterspørsel etter den kompetansen jeg fikk fra fagskoleutdanningen
3. Utdanningen jeg tok har bidratt til at jeg har fått nye muligheter i arbeidslivet / bedriften min
4. Utdanningen jeg tok har vært karrierefremmende for meg
5. Jeg fikk høyere lønn da jeg gikk tilbake til jobb etter fullført utdanning
6. Jeg opplevde at innholdet i utdanningen var faglig oppdatert

Kandidatene svarte på en fem-delt skala hvor verdien 1 er «Ikke enig» og verdien 5 er «Helt enig». Totalt 139 kandidater svarte på minst ett av disse spørsmålene.

Arbeidslivsrelevansen er den avhengige variabelen i analysen. Med seks spørsmål kunne vi valgt å ha seks ulike avhengige variabler, men i og med at en regresjonsanalyse kun kan ha én avhengig variabel må det i så fall gjennomføres seks ulike regresjonsanalyser. I tillegg mener vi at hvert av spørsmålene i seg selv ikke kan være et mål på arbeidslivsrelevans, kun at spørsmålene samlet sett kan være et mål på dette. Vi valgte derfor å undersøke om vi kunne slå sammen disse seks spørsmålene til en indeks. Dette gjorde vi ved å benytte både faktoranalyse og elementresponsteori (IRT – «Item response theory»). Analysene viste at spørsmålene samlet sett måler noe overordnet og derfor kan slås sammen til en indeks¹⁶. Det kom også fram at spørsmål 3 og 4 var såpass like at de i praksis målte det samme. Spørsmål 3 inneholdt imidlertid mer informasjon enn 4, og spørsmål 4 ble derfor fjernet fra indeksen. Som avhengig variabel i regresjonsanalysen bruker vi derfor en indeks bestående av spørsmålene 1–3 og 5–6. Denne vil kunne fungere som et samlet mål på «arbeidslivsrelevans», fordi den inneholder ulike elementer ved arbeidslivsrelevans som viktigheten av kompetansen, etterspørsel, nye muligheter, høyere lønn og oppdatert faglig innhold i utdanningen.

Som uavhengig variabel benyttes indeksen «arbeidslivstilknytning» fra Studiebarometeret 2019. Følgende spørsmål inngår i indeksen:

¹⁶ Kun de viktigste funnene blir gjengitt her. Resultatene fra selve analysene vises ikke, både av plasshensyn og fordi de ikke har relevans for problemsstillingene vi undersøker i rapporten. Forfattere kan kontaktes dersom man ønsker tilgang til analysene.

1. Jeg får kompetanse som er viktig i arbeidslivet
2. Jeg får kompetanse som gjør at jeg kan gå rett ut i arbeidslivet uten ytterligere utdanning
3. Jeg får god informasjon om hvordan min kompetanse kan brukes i arbeidslivet
4. Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet
5. Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.

Også her svarte studentene på en fem-delt skala hvor verdien 1 er «Ikke enig» og verdien 5 er «Helt enig».

Regresjonsanalysen inneholder også en del kontrollvariabler (se del 6.2 i vedlegget for mer informasjon) som er gjennomgått tidligere i denne rapporten. Dette er «hyppighet av kontakt med arbeidslivet», «former for kontakt med arbeidslivet», «relevant arbeid under utdanning» og «faglig utdanningskategori». Disse er definert på samme måte som tidligere, med unntak av «hyppighet av kontakt med arbeidslivet». Her har vi valgt å ta utgangspunkt i det ene viktige skillet vi fant mellom de som opplevde kontakt minst en gang i semesteret eller mer og de som opplevde kontakt sjeldnere enn en gang i semesteret. Variabelen er derfor dikotomisert, altså gjort om til en variabel med to verdier. Dette er gjort fordi antallet enheter (i dette tilfellet er enheten «kandidater») som inngår i regresjonsanalysen, er på 121. Et såpass lavt antall enheter tilsier at man bør forenkle modellen ved å redusere antallet variabler. Dette gjør vi for å redusere risikoen for multikolaritet¹⁷.

4.2 Regresjonsanalyse – resultater

I tabell 5 vises resultatene fra regresjonsanalysen. Arbeidslivstilknytningsindeksen (2019) og hyppighet av kontakt med arbeidslivet har begge relativt sterk positiv effekt på arbeidslivsrelevansindeksen (2020). Effektene er også statistisk signifikante. Effektene fra de andre kontrollvariablene er vesentlig svakere og heller ikke statistisk signifikante. Dette gjelder også alle de ti kontrollvariablene for de ulike kontaktformene. Disse har imidlertid blitt tatt ut av endelig analyse for å redusere antallet variabler og dermed også risikoen for multikollinearitet¹⁸.

Effekten på sammenhengen mellom arbeidslivstilknytningsindeksen fra Studiebarometeret 2019 og arbeidslivsrelevansindeksen fra oppfølgingsundersøkelsen i 2020 er i modellen målt til 0,43. Dette betyr at en økning på 1 i arbeidslivstilknytningsindeksen fører til en økning på nesten 0,5 på arbeidslivsrelevansindeksen. En maksimal økning fra 1 til 5 på skalaen for arbeidslivstilknytning fører derfor til en økning på 2,5 på arbeidslivsrelevansindeksen som også har en skala fra 1 til 5. Dette er en betydelig effekt, noe som tyder på at vi kan bruke arbeidslivstilknytningsindeksen i Studiebarometeret til å si noe om en utdannings faktiske arbeidslivsrelevans. I det minste kan vi si noe om relativ relevans, altså at en utdanning som scorer høyere på arbeidslivstilknytningsindeksen enn en annen, også trolig vil være mer arbeidslivsrelevant. Selv om vi ikke direkte kan måle en utdannings arbeidslivsrelevans ved hjelp av svar fra studenter før de er ferdige med utdanningen sin, så

¹⁷ Færre kategorier fører til færre variabler og reduserer sannsynligheten for multikollinearitet i regresjonsmodellene. Les mer om multikollinearitet og hva slags problemer dette skaper i regresjonsanalyser her: <https://statisticsbyjim.com/regression/multicollinearity-in-regression-analysis/>

¹⁸ Se fotnote 18 for mer informasjon om multikollinearitet. Vi har sjekket multikollineariteten i denne analysen og funnet at det ikke skaper noen problemer her. På grunn av et lavt antall observasjoner i modellen er det uansett lurt å redusere antallet variabler ved å fjerne variabler uten påvist effekt i regresjonsanalyser med få observasjoner.

kan vi for fagskolestudentenes del benytte arbeidslivstilknytnings-indeksen i Studiebarometeret som et indirekte mål på dette. Når en variabel brukes som et indirekte mål, kaller vi den en proxyvariabel. Vi ser imidlertid også at hyppighet av kontakt har omtrent samme effekt på arbeidslivsrelevansindeksen som arbeidslivstilknytnings-indeksen. Det å ha kontakt med arbeidslivet minst en gang i semesteret ser derfor ut til å føre til at arbeidslivsrelevansen øker med en halv kategori.

Tabell 5: Regresjonsanalyse med arbeidslivsrelevansindeksen som avhengig variabel

<i>N</i> = 121 – Korrigert r^2 = 0,35	Arbeidslivsrelevans – indeks (skala: 1-5)
Arbeidslivstilknytning – indeks fra SB2019 (skala: 1-5)	0,43**
Kontakt med arbeidslivet minst en gang i semesteret (skala 0-1)	0,45**
I relevant arbeid ved siden av studiene (skala 0-1)	0,18
Faglig utdanningskategori (ref.kat = Helse- og velferdsfag)	
<i>Kreative fag</i>	-0,19
<i>Samferdselsfag</i>	0,22
<i>Tekniske fag</i>	0,17
<i>Økonomisk-administrative fag</i>	-0,15

Signifikansnivå: ** < 0,01 - * < 0,05

4.3 Regresjonsanalyser – enkeltspørsmål

Vi har også sett nærmere på hvorvidt enkeltspørsmålene som inngår i arbeidslivstilknytningsindeksen fra Studiebarometeret 2019, hver for seg påvirker arbeidslivsrelevansindeksen. Dette gjør vi for å se om hvert enkelt spørsmål faktisk sier noe om utdanningenes arbeidslivsrelevans for seg selv. Vi vil også kunne si noe om hva som vil fungere best som et mål på arbeidslivsrelevans: indeksen eller ett eller flere av enkeltspørsmålene.

Tabell 6: Ulike arbeidslivsvariablers effekt på arbeidslivsrelevansindeksen

Uavhengig variabel	Effekt på arbeidslivsrelevansindeksen
Arbeidslivstilknytning – indeks	0,43**
Arbeidslivstilknytning – enkeltspørsmål:	
Jeg får kompetanse som er viktig i arbeidslivet	0,40**
Jeg får kompetanse som gjør at jeg kan gå rett ut i arbeidslivet uten ytterligere utdanning	0,27**
Jeg får god informasjon om hvordan min kompetanse kan brukes i arbeidslivet	0,26**
Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet	0,20*
Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.	0,12

Signifikansnivå: ** < 0,01 - * < 0,05

I tabell 6 vises resultatene fra ulike regresjonsmodeller hvor arbeidslivstilknytningsindeksen er byttet ut med de ulike enkeltspørsmålene som uavhengige variabler. Effekten fra arbeidslivstilknytningsindeksen fra hovedmodellen over (tabell 5) er lagt inn som et referansepunkt. Avhengig variabel er fortsatt arbeidsrelevansindeksen fra oppfølgings-

undersøkelsen 2020. Hyppighet av kontakt med arbeidslivet, relevant arbeid ved siden av utdanningen og faglig utdanningskategori er med som uavhengige kontrollvariabler.

For alle enkeltspørsmål er effekten noe lavere enn for indeksen samlet. Dette tyder på at indeksen er bedre egnet som en proxyvariabel for arbeidslivsrelevans enn de ulike enkeltspørsmålene hver for seg. Samtidig ser vi at spørsmålet «Jeg får kompetanse som er viktig i arbeidslivet» har en nesten like stor effekt som indeksen alene. De to kontaktspørsmålene viser seg som de dårligste indikatorene dersom det er ment at de indirekte skal måle arbeidslivsrelevans. Det å knytte kontakter i arbeidslivet har en viss effekt som er statistisk signifikant, mens spørsmålet om representanter for arbeidslivet bidrar i undervisning har ikke en effekt som er statistisk signifikant. I og med at vi fra analysene av problemstilling 1 vet at «hyppighet av kontakt» forklarer hvordan studentene svarer på kontaktspørsmålene, kan vi forsøke å ta ut «hyppig av kontakt» fra regresjonsmodellen for å se om noe av effekten fra «bidrag i undervisning» indirekte går igjennom denne variabelen. Dersom vi gjør dette (resultater vist her), ser vi at effekten fra bidrag i undervisning blir signifikant, men størrelsen på effekten endrer seg kun marginalt og er fortsatt lavere enn for de andre spørsmålene. En ytterligere undersøkelse vi kan gjøre er å lage en ny indeks for arbeidslivstilknytning uten de to kontaktspørsmålene. Dersom denne indeksen benyttes i regresjonsmodellen, vil effekten fortsatt være på 0,43. Dersom vi kun fjerner spørsmålet om arbeidslivets bidrag i utdanningen fra indeksen, vil effekten øke marginalt til 0,45. Dette tyder på at indeksen blir en marginalt bedre proxyvariabel på arbeidslivsrelevans uten dette spørsmålet.

5 Oppsummering og veien videre

I denne analysen har vi forsøkt å svare på følgende problemstillinger:

1. Hva er det som gjør at studentene tilsynelatende opplever kontakten med arbeidslivet gjennom studiet sitt som middelmådig, og hvilken betydning har dette for utdanningskvaliteten?
2. Gir studentenes svar på spørsmålene om studienes kobling til arbeidslivet i Studiebarometeret en indikasjon på hvor arbeidslivsrelevante studiene er?

Den viktigste forklaringsfaktoren for hvordan studentene svarer på spørsmålene om kontakt med arbeidslivet i Studiebarometeret, er hvor ofte studentene har kontakt med arbeidslivet. Dette er ikke spesielt overraskende. Det vi imidlertid også har gjort er å avdekke hvor hyppig denne kontakten bør være for å få positive svar på kontaktspørsmålene fra studentene. Grovt sett kan man si at kontakt minst en gang i semesteret gir en tydelig positiv effekt. Effekten blir enda større ved månedlig og ukentlig kontakt, men kontakt utover dette gir ingen ytterligere effekt. Det er imidlertid ikke gitt at høy grad av enighet med påstandene i kontaktspørsmålene automatisk betyr at utdanningskvaliteten og arbeidslivsrelevansen er bra. Studentene er imidlertid tydelige i sine svar på at kontakt med arbeidsliv er viktig for utdanningskvaliteten. Over 80 % av de svarende på NOKUTs oppfølgingsundersøkelse til Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019, sa seg enige i påstanden «Jeg mener at muligheten for å knytte kontakter i arbeidslivet gjennom utdanningen er viktig for utdanningskvaliteten». Selv om dette ikke nødvendigvis heller er en fasit, tyder det i hvert fall på at studentene har klare forventninger til at fagskolene skal levere på dette.

Dette leder over til den andre problemstillingen: gir studentenes svar på spørsmålene om arbeidsliv i Studiebarometeret, som kontaktspørsmålene er en del av, en indikasjon på hvor

arbeidslivsrelevante studiene er? Det korte svaret her er ja. Dersom vi slår de fem spørsmålene sammen til en indeks, finner vi en klar sammenheng mellom hvordan studentene svarer på spørsmålene om arbeidslivet underveis i studiene, og hvordan de svarer på de ulike spørsmålene om utdanningens relevans og hva utdanningen har ført til for dem etter at de har fullført studiene og er tilbake i arbeidslivet. Samtidig er det forskjeller i hvor godt de ulike spørsmålene i arbeidslivstilknytningsindeksen forklarer arbeidslivsrelevans etter endt utdanning. Kontaktspørsmålene bidrar minst, og spørsmålet om arbeidslivet bidrar på en god måte i utdanningen har ingen klar sammenheng med arbeidslivsrelevansen.

Vi må derfor stille oss et nytt spørsmål: bør vi gjøre endringer i sammensetningen av spørsmål i arbeidslivstilknytningsindeksen? Analysene vi har gjort, peker i retning av at spørsmålet om å knytte kontakter med arbeidslivet fortsatt bør være med i indeksen, mens spørsmålet om arbeidslivet bidrar på en god måte i utdanningen bør tas ut. Før vi konkluderer med dette, bør vi imidlertid vurdere om det kan finnes andre spørsmål som fanger opp kontakten studentene har med arbeidslivet på en bedre måte dersom dette skal brukes som et mål på relevans. Spørsmålet om hyppighet av kontakt, som ble stilt studentene i oppfølgingsundersøkelsen, er et eksempel på et spørsmål om kontakt som har en klar sammenheng med arbeidslivsrelevansindeksen. Fra analysen under problemstilling 1 vet vi at hyppighet av kontakt påvirker svarene på de to kontaktspørsmålene i Studiebarometeret sterkt. Det vil si at kontaktspørsmålene allerede i dag, til en viss grad, også fungerer som mål på hyppighet av kontakt. Dette er et godt argument for å beholde spørsmålet om å knytte kontakter. Før vi kan konkludere, bør vi se nærmere på om spørsmålet om hyppighet av kontakt kan være bedre som et indirekte mål på arbeidslivsrelevans enn spørsmålet om å knytte kontakter.

Tabell 7: Kontaktspørsmålenes effekt på arbeidslivsrelevansindeksen

Uavhengig variabel – dikotomisert	Effekt på arbeidslivsrelevansindeksen
Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet	0,63**
Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.	0,40*
Omfang av kontakt	0,67**

Ved å sammenlikne størrelsen på effektene som disse to spørsmålene har på arbeidslivsrelevansindeksen, kan vi si noe om hvilket som vil kunne fungere best som et indirekte mål på arbeidslivsrelevans. For sammenlikningens skyld tar vi også med spørsmålet om arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisningen. Det er imidlertid vanskelig å vurdere disse effektene opp mot hverandre fordi spørsmålet om hyppighet av kontakt er dikotomisert (variabelen har kun to verdier) i regresjonsmodellen, mens kontaktspørsmålene har fem verdier. For å lettere kunne sammenlikne effektene har vi dikotomisert kontaktspørsmålsvariablene ved å samle verdiene 1 (Ikke enig) og 2 og gitt disse verdien «0». Verdiene 3, 4 og 5 (Helt enig) har følgelig fått verdien 1. Vi lager deretter nye regresjonsmodeller, en for hver av disse tre uavhengige variablene, med arbeidslivsrelevansindeksen som avhengig variabel, og relevant arbeid ved siden av utdanning og faglig utdanningskategori som kontrollvariabler. Resultatene finnes i tabell 7. Spørsmålet som handler om at arbeidslivet bidrar i undervisning kommer fortsatt dårligst ut. Hyppighet av kontakt ser ut til å ha en noe større effekt på arbeidslivsrelevansindeksen enn spørsmålet om å knytte kontakter, men forskjellen er svært liten, og det er vanskelig på

dette grunnlaget å si at det ene vil fungere bedre som et indirekte mål på arbeidslivsrelevans enn det andre.

5.1 Konklusjon og anbefalinger

Analysene viser at arbeidslivstilknytningsindeksen i Studiebarometeret kan brukes som et indirekte mål på arbeidslivsrelevans. I tillegg mener vi å ha belegg for å si at kontakt med arbeidslivet er viktig for arbeidslivsrelevansen, ikke bare fordi studentene mener dette, men også fordi vi finner en statistisk sammenheng mellom ulike spørsmål om kontakt med arbeidslivet og arbeidslivsrelevansen, slik den er målt i oppfølgingsundersøkelsen. Dette gjør at vi anbefaler at indeksen i Studiebarometeret bør endre navn til arbeidslivsrelevans. Selv om indeksen ikke er et direkte mål på arbeidslivsrelevansen til en utdanning, vurderer vi at den fungerer godt som et indirekte mål på arbeidslivsrelevansen.

Selv om spørsmålet «Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet» i Studiebarometeret ser ut til å kunne fungere som et indirekte mål på arbeidslivsrelevans sammen med de andre spørsmålene i arbeidslivstilknytningsindeksen, anbefaler vi å vurdere å prøve ut en ny spørsmålsvariant i Studiebarometeret hvor studentene blir spurt mer direkte om hyppigheten av kontakten med arbeidslivet. Dersom det er vanskelig å formulere et godt spørsmål som passer inn sammen med de andre spørsmålene i indeksen, anbefales det å beholde spørsmålet om å knytte kontakter i arbeidslivet som det er. Det bør også vurderes om spørsmålet «Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.» bør tas ut fra indeksen.

6 Vedlegg

6.1 Spørreskjema

3.2.2020

SurveyXact

Om denne undersøkelsen

Du mottar denne undersøkelsen fordi du sa deg villig til å delta i fremtidige undersøkelser da du deltok i Studiebarometeret for fagskolestudenter våren 2019.

Denne undersøkelsen inneholder en del spørsmål om kontakten du, og fagskolen du går på / gikk på, har hatt med arbeidslivet i løpet av utdanningen din. Denne undersøkelsen sendes til 1250 personer som sa seg villig til å motta flere undersøkelser i fjor, og er altså ikke den årlige faste undersøkelsen som går til alle fagskolestudenter. Dersom du fortsatt er fagskolestudent vil du derfor også motta den årlige undersøkelsen den 16. april i år. Dersom du ikke er fagskolestudent lenger ber vi deg tenke tilbake på hele utdanningen når du svarer på spørsmålene. Tilslutt i undersøkelsen vil du som ikke er fagskolestudent lenger også motta noen spørsmål om hvordan den kompetansen du har fått gjennom fagskoleutdanningen blir brukt, og belønnet, på arbeidsplassen din.

Det er frivillig å delta. Det vil ta under 5 minutter å fylle ut spørreskjemaet. Ved å gjennomføre undersøkelsen er du med i trekningen av fem gavekort på 1 000 kroner.

Personvern

Denne undersøkelsen gjennomføres som en oppfølging av Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019. Prosjektet er meldt til NSD Personverntjenester ved Norsk senter for forskningsdata AS. All informasjon behandles konfidensielt, og vi offentliggjør ikke data som gjør det mulig å identifisere enkeltpersoner. Innen utløpet av 2020 vil vi slette e-postadressen som du oppga for fremtidig kontakt da du gjennomførte Studiebarometeret for fagskole 2019.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg
- å få slettet personopplysninger om deg,
- å få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål om prosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektgruppa: fagskoleundersokelsen@nokut.no

NOKUTs personvernombud: personvernombudet@nokut.no

Med vennlig hilsen
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)

Bakgrunnsspørsmål

Jeg er ferdig med fagskoleutdanningen jeg gikk på våren 2019

Ja

Nei

Jeg er i arbeid nå

Ja

Nei

<https://www.survey-xact.dk/servlet/com.pls.morpheus.web.pages.CoreSurveyPrintDialog?surveyid=1143689&locale=nb&printing=true&enableAdv...> 1/4

3.2.2020

SurveyXact

Bakgrunnsspørsmål

Fagskoleutdanningen jeg gikk på er relevant for jobben jeg har nå

- Ja
 Nei
 Vet ikke

Jeg var i relevant jobb samtidig som jeg tok fagskoleutdanning

- Ja
 Nei
 Vet ikke

Kontakt med arbeidslivet

Termen "arbeidsliv" dekker også selvstendig freelance-/næringsvirksomhet. Det vil si at kontakt med, eller bidrag fra, for eksempel kunstnere som driver freelancevirksomhet er å anse som kontakt med eller bidrag fra arbeidsliv.

Hvor enig er du i følgende påstander?

	Ikke enig (1)	(2)	(3)	(4)	Helt enig (5)	Vet ikke / Ikke relevant
Det legges godt til rette for at jeg kan knytte kontakter i arbeidslivet i studiet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Representanter for arbeidslivet bidrar på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor enig er du i følgende påstander?

	Ikke enig (1)	(2)	(3)	(4)	Helt enig (5)	Vet ikke / Ikke relevant
Det ble lagt godt til rette for at jeg kunne knytte kontakter i arbeidslivet i studiet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Representanter for arbeidslivet bidro på en god måte i undervisning, prosjektarbeid, praksis o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor ofte har du hatt kontakt med representanter for arbeidslivet gjennom studiet?

- Aldri
 En gang i året eller sjeldnere
 En gang i semesteret
 Månedlig
 Ukentlig
 Daglig
 Vet ikke / husker ikke

Tenk tilbake på svarene du ga på forrige side:

Inkluderte du bedriften/arbeidsplassen din som en del av den kontakten du hadde med arbeidslivet gjennom studiet?

<https://www.survey-xact.dk/serviet/com.pls.morpheus.web.pages.CoreSurveyPrintDialog?surveyid=1143689&locale=nb&printing=true&enableAdv...> 2/4

3.2.2020

SurveyXact

- Ja
 Nei
 Vet ikke

Viktigheten av kontakt med arbeidslivet

Hvor enig er du i følgende påstander?

	Ikke enig (1)	(2)	(3)	(4)	Helt enig (5)	Vet ikke / ikke relevant
Jeg mener at muligheten for å knytte kontakter i arbeidslivet gjennom utdanningen er viktig for utdanningskvaliteten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mener det er viktig for utdanningskvaliteten at arbeidslivet bidrar inn i undervisningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mener det er viktig for utdanningskvaliteten at lærerne har jevnlig kontakt med arbeidslivet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er viktig for utdanningskvaliteten at jeg får kontakt med andre arbeidsgivere enn min egen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har fått kjennskap til andre deler av arbeidslivet gjennom medstudentene mine	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Typer av kontakt med arbeidslivet

I studietiden min har jeg opplevd kontakt med arbeidslivet på følgende møter (flere kryss mulig)

- Gjennom konkrete prosjekter og oppgaver (inkl. hovedprosjekt)
 Representanter fra arbeidslivet underviser og veileder
 Representanter fra arbeidslivet bidrar i utvikling av utdanningen
 Gjennom utplassering på arbeidsplass (praksis)
 Gjennom sommerjobb e.l. formidlet gjennom fagskolen
 Ved bruk av fysisk infrastruktur som laboratorium, atelier, simulator, maskiner eller annet relevant utstyr
 Besøk på bedrift/omvisninger
 Karrieredager (bedrifter kommer på besøk på fagskolen)
 Presentasjoner av relevant forskning og utviklingsaktivitet fra arbeidslivet
 Annet: Skriv inn _____

Bruk og nytte av kompetanse fra fagskoleutdanningen i arbeidslivet

Dette kan ha skjedd både innad i bedriften du jobbet i før du startet på fagskoleutdanningen og ved at du har fått en ny jobb som følge av fagskoleutdanningen du tok.

Hvor enig er du i følgende påstander?

	Ikke enig (1)	(2)	(3)	(4)	Helt enig (5)	Vet ikke / Ikke relevant
Gjennom utdanningen fikk jeg kompetanse som er viktig i	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<https://www.survey-xact.dk/ser/vlet/com.pls.morpheus.web.pages.CoreSurveyPrintDialog?surveyid=1143689&locale=nb&printing=true&enableAdv...> 3/4

3.2.2020

SurveyXact

arbeidslivet

I arbeidslivet er det stor etterspørsel etter den kompetansen jeg fikk fra fagskoleutdanningen

Utdanningen jeg tok har bidratt til at jeg har fått nye muligheter i arbeidslivet / bedriften min

Utdanningen jeg tok har vært karrierefremmende for meg

Jeg fikk høyere lønn da jeg gikk tilbake til jobb etter fullført utdanning

Jeg opplevde at innholdet i utdanningen var faglig oppdatert

Takk for at du svarte på undersøkelsen!

<https://www.survey-xact.dk/servlet/com.pls.morpheus.web.pages.CoreSurveyPrintDialog?surveyid=1143689&locale=nb&printing=true&enableAdv...> 4/4

6.2 Kontrollvariabler

«Hyppighet av kontakt med arbeidslivet»

Vi vet fra analysen over at hyppighet av kontakt med arbeidslivet har mye å si for hvordan studentene svarer på kontaktspørsmålene. Ved å inkludere dette som en kontrollvariabel i analysen kan vi avdekke om det er en sammenheng mellom indeksen for arbeidslivstilknytning og arbeidslivsrelevansindeksen etter å ha kontrollert for hyppighet av kontakt. Dersom vi da ikke finner en slik sammenheng, samtidig som vi finner en sammenheng mellom hyppighet av kontakt og arbeidslivsrelevans, vil en naturlig konsekvens være å bytte ut arbeidslivstilknytningsindeksen i Studiebarometeret med et spørsmål om hyppighet av kontakt. Dersom begge variabler har en sammenheng med arbeidsrelevansindeksen fra oppfølgingsundersøkelsen, bør vi undersøke nærmere hvorvidt kontaktspørsmålene i arbeidslivstilknytningsindeksen bør erstattes med et mer generelt spørsmål om omfang av kontakt med arbeidslivet.

Omfang av kontakt ble målt ved hjelp av seks svarkategorier fra «aldri» til «daglig». I og med at vi har et relativt sett lite antall kandidater i undersøkelsen er det lurt å redusere antallet kategorier i analysen. I analysen om hva som påvirker hvordan studentene svarte på kontaktspørsmålene (analysen finnes i forrige del), fant vi et viktig skille mellom de studentene som opplevde kontakt minst en gang i semesteret eller mer og de som opplevde kontakt sjeldnere enn en gang i semesteret. Omfangsvariabelen gjøres derfor om til en dikotom variabel med to verdier hvor vi kun skiller mellom disse to gruppene.

«Former for kontakt med arbeidslivet»

I oppfølgingsundersøkelsen spurte vi også om hva slags type kontakt studentene hadde med arbeidslivet mens de studerte. Disse typene, og andelen av studenter som opplevde de ulike typene, er gjengitt over. Vi inkluderer hver av typene som kontrollvariabler i regresjonsanalysen. Dersom det viser seg at vi ikke finner noe sammenheng mellom type av kontakt og arbeidslivsrelevansen blir de imidlertid tatt ut igjen i endelig modell. Dette fordi vi ønsker en modell med færrest mulige uavhengige variabler for å redusere risikoen for målefeil som en følge av multikolinearitet.

«Relevant arbeid under utdanning»

Dette er en variabel med to verdier (dikotom variabel) som skiller mellom de som hadde relevant arbeid mens de studerte og de som ikke hadde det. Dette vil primært være et skille mellom de kandidatene som med all sannsynlighet har fortsatt å arbeide hos samme arbeidsgiver som de hadde i studietiden, og de som har fått jobb hos en ny arbeidsgiver eller eventuelt har kommet tilbake til tidligere arbeidsgiver fra studiepermisjon. Denne er inkludert i analysen for å kontrollere for eventuelle forskjeller mellom hvordan kandidatene i de to gruppene svarer på spørsmålene om arbeidslivsrelevans.

«Faglig utdanningskategori»

Fordi vi kan forvente at hva som betegnes som «arbeidslivsrelevans» vil kunne variere mellom fagene, vil faglig utdanningskategori bli inkludert som kontrollvariabel i analysen.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)